

Es Bòrdes

Aguest municipi ei format pes pòbles d'Es Bòrdes, Benós, Begós e Arró, e aguesti pòbles amassa damb Vilamòs e Arres compòsen eth terçon de Lairissa.

Eth pòble d'Es Bòrdes, capital de municipi, ei eth mès modèrn de toti, ja que se formèc er an 1719, ath des.hèir er àntic castèth de "Castèth-Leon", bastit er an 1283 per Eustaqui de Beaumarchais, quan conqueric era Val d'Aran entath rei de França.

Eth pòble d'Es Bòrdes se tròbe a 852 mètres de nautada ara esquèrra dera Garona, pròp e antes dera gessuda deth Joèu ena Garona. Era istòria conde qu'en aguest lòc i auie ues bòrdes que pertanhien as pòbles de Benós e Begós e damb es rèstes deth Castèth se bastiren quauques cases e era glèisa a partir de 1719.

Des d'Es Bòrdes ges ua pista que tot seguint eth riu Joèu amie pera bèra Val dera ARTIGA DE LIN. Pròp deth límit damb eth tèrme de Vielha se i tròben es rèstes der antic Santuari dedicat ara Mare de Diu dera Artiga de Lin que pertanh a Vilac.

Era Artiga de Lin ei ua des arribères mès preciades pes toristes d'ostiu, e es punts mès remarcats son es Uelhs deth Joèu, era Hònt deth Gresilhon e eth plan dera Artiga des de a on s'accedís as tucs dera Maladeta e er Aneto.

Ei important remarcar que coma en d'auti pòbles, auien tractats damb es vesins, tant dera Val d'Aran coma francesi, entà hèr arturar eth bestiar en parçans comunaus, tractats que non se deuïen complir quan eth bestiar qu'aquiu i peishie ère considerat d'arrendament e non èren d'aguesti pòbles.

Era economia actuau deth pòble a deishat d'èster era ramadèra, entà vier a depèner deth torisme e es derivats qu'aguest compòrte, coma son era osteleria, era construccion e d'auti servicis.

En aguest moment Es Bòrdes a ua escòla a on s'impatis era prumèra etapa de E.G.B. e a on se remassen toti es mainatges de Benós, Begós e Arró.

ARAN

Numerò

45

DIUENDRES

22-Juriòl-1988

Entrevista

Damb eth Sr. Mèro de çò der Estanquèr d'Es Bòrdes.

- QU'ÈRE ERA VAL D'ARAN?

Era Val d'Aran, segontes è entenut as vielhs, ère un país d'arrestats, a on i auie gent de totes es races tant de França coma d'Espanha.

Eth pòble de Vilamòs se formèc damb gent que s'auie anat a amagar e era pròva l'as que se puges tà Vilamòs, enquia que non ès aqui non ves eth pòble.

- COMA PENSE VOSTÉ QUE SE FORMÈC ETH PÒBLE D'ES BÒRDES?

Es Bòrdes ère ues bòrdes des pòbles de Benós e Begós, e quan cremèren eth castèth se comencèren a bastir cases. Era prumèra casa siguec era que'n diden çò deth soldat que, segontes m'an condat es vielhs, ère eth solet soldat que quedèc deth Castèth.

- REBREMBE BÈRA DITA DETH CASTÈTH?

Es vielhs totemp mos auien dit que i auie un pas per dejós de tèrra entà qu'era gent deth Castèth poguesse anar cercar aigua ena Garona. Encara i a ua còva que, segontes dident, ère era entrada d'aqueth passadís.

- COMA DESTRUÏREN ETH CASTÈTH?

Eth Castèth lo destruïren es soïssi e aqui madeish i a un carrèr que pòrte aquest nòm. Era legenda ditz qu'eth Castèth l' auien es mòros e alavetz i auec un soldat soïs que s'enamorcèc d'ua hemna que viuie en Castèth e li demanèc eth soldat que metè-se ua candela a on ère eth polvorin. Alavetz es soïssi poderen destruir eth polvorin e atau conquistar eth Castèth Leon. A on ère eth polvorin li didien era bateria, ei ath dessús d'un ticolet, e encara consèrve eth nòm, i a ues parets molt des hètes qu'enmarquen a on se trobaue aquest lòc.

- È ENTENUT QU'EN PÒBLE DES BÒRDES ATH COSTAT DETH TÈRME DE FRANÇA I A UN LÒC QUE SE CONSIDÈRE NEUTRAL?

Jo acró non ac è entenut jamès. Çò que mos auien dit es Vielhs ère qu'alavetz se hège fòrça contrabando de bestiar e per acró auien bastit fòrça bòrdes enes vertents dera ribèra. S'es carrabinièrs te trobauen peth camin te prenien eth bestiar e te multauen, mès s'aquest bestiar l'auies metut laguens dera bòrda es carrabinièrs non te podien dider arren.

NÒTA DERA DIRECCION

Auem artenhut eth nº 45. Lèu harà un an que comencèrem e auem, en contra de molti pronòstics, complèrt eth rèpte que mos auiem mercat Aran a ua publicacion ena sua lengua pròpia que permet a toti es aranesi de lièger ena sua lengua.

Auè dempús de diuèrses valoracions creiguem convenient eth dâ-li ad aquesta publicacion ua personalitat diferenta. Seguiram entrant enes vòstes cases totes es setmanes, mès vam a cobrir ua classe d'informacion culturau qu'enquia ara auie quedat desbrembada. Possiblement sigue ua etapa tanben provisionau, mès ei qu'aqueres causes que non se voluden son mòrtas, e cau dâ-les vida, hè-les a cambiar, hè-les a créisher.

Aquest pas qu'ara dam a d'èster un pas endeuant ena consolidacion dera lectura deth pòble d'Aran ena sua lengua. Compdam damb toti es aranesi entà hè-mos a veir eth camin e ajudâ-mos a non trappassar e a auançar indefinidament.

ETH DIRECTOR
Jusèp Loïs Sans

ESPÒRT

Ath parlar d'espòrts e mès concrètament de fòtbol mos cau rebrembar era plan bona actuacion der equip Institut de Vielha en Fòtbol Sala qu'arribèc ara finau de Lleida. Aurièn agut ua possibilitat entà arribar as regionaus de Catalunya ja qu'èren empatats a partits, mès er equip aranés quedèc dehòra dera competicion degut ath baish numerò de gòls mercats.

Tanben cau rebrembar era pujada ara categoria de "EXCELLENCE" ena liga francesa (equivalenta ara prumèra regionau espanhòla) der equip "Union Deportiva Bossòst"; coma tanben ei importanta era pujada der equip "Agrupacion Recreativa de Les" ara prumèra categoria ena liga francesa (equivalenta ara segona regionau espanhòla).

Era Val d'Aran serà era sede de preparacion fisica des equips de fòtbol de Mollerusa que demorarà en Vielha e eth Figuèras que ja demore en Vielha.

Segontes eth resultat des convèrses damb De La Cruz, entrenador deth fòtbol Sabadell, que hèn preparacion en Super Espòt, se celebrarà un triangular esportiu en Bossòst eth dissabte 30 de Juriòl. Es equips que participaràn pòden èster eth Sabadell, eth Mollerusa e era U. D. Bossòst.

CORNÈR LITERARI

ETH GIGANT E ES TRES MAINATGES

Un còp i auie ua mare e tres hilhs.

Un dia era mare les didec:

- Mainatges, me'n vau a crompar en pòble vesin. Mentres non i siga non daurísquetz era pòrta a degús.

Era mare partic. Mès a miei camin se la mingèc eth vielh gigant quan passaue pera montanha. Dempús se metec eth demantau dera prauba mare.

Vestit de mare, anèc a minjà-se as tres mainatges que demorauen ena casa. Tustèc ena pòrta.

- Ja è tornat hilhs! Dauritz-me era pòrta!

Mès es hilhs non dauriguèren cap era pòrta en tot díder:

- Non, tu non es cap era nòsta mare, ja qu'era tua veu ei ronca e non ei coma era sua!

Eth vielh gigant se'n tornèc entara montanha tà minjar ues bones èrbes que son molt bones entà adocir era veu. Tornèc a tustar ena pòrta:

- Ja è tornat hilhs! Dauritz-me era pòrta!

- Aquest còp ei vertat. Ei plan era veu dera nòsta mare! Digueren es dus germàs mès petits.

Mès eth mès gran diguec:

- Alavetz ensenhà-mos era man!

Dauriguèren un shinhau era pòrta tà veir era man. Ere ua man gròssa e peluda.

(Continuarà)

INFORMACIONS

HÈSTA ENA RESIDÈNCIA
DERA TERCÈRA EDAT

I aurà VRESPALH, BALH, JÒCS DE TAULA, e se parlarà des naues activitats.

Açò se harà eth dia 28 de Juriòl entàs 17,00 ores, ena Residència Coret de Vielha. Telefòno 64 00 44.

VOS DEMORAM A TOTI.

ORARIS DETH MUSÈU DERA VAL D'ARAN

Vos rebrembam que tant era Seccion deth Musèu de Vielha coma era de Sant Joan d'Arties son dubèrtes:

- De Deluns a Diuendres: De 17,00 a 20,00 ores.
- Dissabtes e Dimenges: de 11,00 a 13,00 ores deth maitin, e de 17,00 a 20,00 ores dera vrespada.
- Toti es dimars seràn barrades es dues Seccions.

CAMPANHA ENTARA NORMALISACION DER ARANÉS

Ostiu 88.

Cursi d'Aranés entà TORISTES.

Informacion en Centre de Normalisacion Lingüística dera Val d'Aran.

Carrèr Sarriulèra, nº 8, 2on. pis, VIELHA.
telf.: 64 00 92.

HÈSTA MAJOR DE VILAC es dies 30, 31 de Juriòl e 1 d'Agost.

TOTI

CONSELH COMARCAU DERA
VAL D'ARAN

DIRECCION GENERAU DE
PATRIMONI ESCRIT E
DOCUMENTAU DERA
GENERALITAT DE
CATALUNYA

EDITE:

Centre de Normalisacion
Lingüística dera Val
d'Aran.

C/ Sarriulèra, 8, 2on. pis
Tel.: 64 00 92

25530 V I E L H A

DIRECTOR:

Jusèp Loïs Sans Socasau

REDACTOR:

Joan Leja Cadena

COLLABÒREN:

Jovita Ané Sanz
Manuela Ané Brito

IMPRIMÍS:

CNL dera Val d'Aran

DEPÒSIT LEGAL:

L-1328-1987

Es articles e comentaris
publicadi en noticiari
TOTI sonqu'exprèssen era
opinion des sòns autors.

Eth remoquet dera setmana

Mª Loïsa Estévez Sans

